

© **Іванова Оксана Станіславівна**

3. Титов В. Ситуация на рынке труда в регионах / В. Титов // Эксперт. –2000. – № 30. – С. 23.

4. Філософський словник соціальних термінів / [під заг. ред. В.П.Андрущенка]. – Х.: «Корвін», 2002. – 672 с.

Іванова Оксана Станіславівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарної підготовки Одеської державної академії технічного регулювання та якості.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І НАУКОВИЙ ПРОГРЕС

В статті розглянуто інноваційний розвиток суспільства в умовах формування нового глобального простору світової економіки. Виділені основні переваги та недоліки впливу інтелектуального потенціалу на розвиток держави в умовах глобалізації та проблеми, з якими стикається Україна при впровадженні інноваційної моделі розвитку.

Ключові слова: науково – технічний прогрес, інновації, глобалізація, інтернаціоналізація, нововведення.

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И НАУЧНЫЙ ПРОГРЕСС

В статье рассматривается инновационное развитие общества в условиях формирования нового глобального пространства мировой экономики. Выделены основные преимущества та недостатки влияния интеллектуального потенциала на развитие государства в условиях глобализации и проблемы, с которыми сталкивается Украина при внедрении инновационной модели развития.

Ключевые слова: научно-технический прогресс, инновации, глобализация, интернационализация, нововведения.

GLOBALIZATION AND SCIENTIFIC PROGRESS

In the article innovative development of a society is considered in the conditions of forming of new global space of world economy. The basic advantages and lacks of influence of a mental potential are allocated for development of the state in the conditions of globalization and problems which Ukraine faces at introduction of innovative model of development

Key words: scientific - technical progress, innovation, globalization, internationalization, innovations.

Постановка проблеми. Нова антропологічна реальність покликана до життя глобальними зрушеннями у сучасній економіці, культурі, науці. Вихідним пунктом в аналізі цих тенденцій суспільного розвитку має бути розуміння кризи освіти як багатомірної і багаторівневого явища (загально цивілізаційна криза, криза соціальних систем, криза на інституціональних рівнях). Так, у системі вітчизняної освіти інтеграційні процеси виступають як складова всебічної тенденції глобалізації світових процесів розвитку, як визначальний інтелектуальний базис гармонійного розвитку соціально-економічних систем. Іншими словами, інтеграційні процеси повинні підвищити динамізм і заглибити комплексний взаємозв'язок явищ і процесів, що протікають як в окремій галузі, так і загалом в суспільстві і світі.

Аналіз останніх досліджень. Проблематиці розвитку глобальних інноваційних процесів присвячена велика кількість робіт як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Окремі її тенденції та прикладні аспекти досліджуються такими зарубіжними науковцями: А. Чо, Д. Артуром, Г. Біннигом, С. Деккером, Е. Дрекслером, Д. Ейлером, Р. Керлом, М. Кнолллом, Н. Танигучи, Д. Туром, Р. Фейнманом. Серед вітчизняних дослідників необхідно відзначити роботи: В. Вергуна, В. Геця, В. Горохова, М. Дудченка, О. Каніщенко, С. Кірсєва, Д. Лук'яненка, Т. Медведкіна, В. Новицького, А. Поручника, В. Семиноженка, О. Ступницького, А. Філіпенка, О. Шниркова [1,2,3,4,5,6]/

Мета статті полягає в актуалізації основних тенденцій глобального історичного розвитку наукового прогресу вітчизняної сучасності, виділені особливостей глобалізації знань.

Виклад основного матеріалу. В країнах з економікою, зорієнтованою на знання, підвищення виробництва праці досягається шляхом створення і розповсюдження інноваційних технологій; більшість інновацій є результатом фундаментальних і прикладних досліджень, проведених саме викладачами-науковцями, які пов'язані як з реальним виробництвом, так і з професійною підготовкою майбутніх фахівців. Суттєво вплинуло на цей процес прийняття в Україні важливих законодавчих та нормативно-правових актів щодо науково-технічного та економічного розвитку країни, а також підтримки освіти в Україні. Йдеться про визначальну, провідну роль у розвитку інтелектуального потенціалу України відіграє науковий потенціал. Його фундаментом є наука – сфера людської діяльності, функція якої – вироблення й використання систематизованих знань про природу й суспільство. Наука орієнтується на суспільні потреби щодо вирішення проблем духовного й матеріального збагачення нашого народу, створює систему знань про закономірності розвитку природи, суспільства і людського мислення. Існують природні, технічні та суспільні науки. Вони поділяються на фундаментальні та прикладні. Перші зайняті пізнанням та вивченням закономірностей розвитку об'єктивної діяльності, а другі – на основі результатів досліджень фундаментальних наук виконують розробки для їх впровадження [5 с. 117].

Наука – один з найважливіших чинників науково-технічного прогресу [1]. До сучасних концепцій інноваційного розвитку відноситься теорія інтелектуальної технології австрійського економіста і філософа, представника нової австрійської школи, прихильника ліберальної економіки та ринку [6]. У зазначеній теорії автор вважав основою цивілізації інформаційну концепцію «порядку, що розширюється». Ф. Хайек порівнював ринок з «гігантською інформаційною машиною», що містить велике «наявне, розсіяне знання» про потреби і виробничі можливості людей, інформацію якою вони володіють. При цьому, інформація яку надає ринок, та відповідної реакції створюють і подовжують ланцюги підприємців і споживачів, а також дають можливість експериментувати, ризикувати, відповідно досягаючи максимальних результатів. Істотний внесок до розвитку сучасної інноваційної теорії зробив і визнаний фахівець у галузі вивчення конкуренції на міжнародних ринках М. Портер, який розробив теорію конкурентних переваг країн [5].

Економічний, соціально – політичний, науково-технологічний, культурний розвиток останньої чверті ХХ – початку ХХІ ст. відбувається під зростаючим впливом глобалізації. Розгортання глобалізованого процесу актуалізується в певних формах, або іншими словами, він має свої іманентні форми прояву. Вони здебільшого викристалізуються і мають своє матеріальне втілення в збільшенні обсягів та диверсифікації структури міжнародної торгівлі; в міжнародних прямих і портфельних інвестиціях; в переміщеннях робочої сили по всьому полю світового господарства та у зростаючому використанні знань та новітніх технологій, провідне місце в яких посідають теорії ключовими факторами яких є виділення певної групи людей як особливих носіїв інновацій. Такі новітні теорії сучасних науковців розглядають проблеми особистості, її соціальної поведінки, мотивації, рівень освіти сучасних фахівців, аналіз соціально-психологічних і організаційно-соціологічних чинників. Відтак, учені України спрямовують усі свої зусилля на виконання фундаментальних і прикладних (науково-дослідних та науково-конструкторських) робіт відповідно до потреб суспільства: багато наукових розробок стали основою створення нових прогресивних технологій, матеріалів, різних видів техніки, визначення магістральних напрямів у розвитку суспільно-територіальних комплексів, продуктивних сил країни тощо; зросла чисельність аспірантів і докторантів у вищих закладах освіти, проте обсяги фінансування науки не збільшуються. І хоча кількість підприємств, які використовують інноваційні фактори виробництва зростає, все ж рівень конкурентоспроможності вітчизняної економіки на ринках наукомісткої та технологічно складної продукції є ще низьким. Падіння асигнувань на розвиток науки спричинило згорання багатьох науково-дослідних програм, зниження престижності наукової

роботи, швидкого та некерованого скорочення чисельності наукових кадрів, зниження рівня матеріального стимулювання науковців [2,4,6].

Такий стан речей не може бути визнаний нормальним. Кількість молодих фахівців і обсяги підготовки наукових працівників і спеціалістів у вищих навчальних закладах та аспірантурі мають бути приведені у відповідність з кількістю реально існуючих і прогнозованих робочих місць. Це означає, що держава повинна піти на певні скорочення у сфері вищої освіти, або знайти додаткові джерела, за рахунок яких можна було б створювати потрібну кількість робочих місць. Якщо орієнтуватись на універсальні постіндустріальні цінності, а не сліпо запозичений досвід окремих країн, можна не тільки зберегти традиційно сильну національну освіту, але й значно підвищити її конкурентоспроможність. До того ж багато хто з вчених уже зневірилися щодо можливостей належного застосування своїх здібностей і знань на Батьківщині і перетворилися на шукачів долі закордоном. В лавах наукової еміграції переважають носії саме тих спеціальностей, які є визначальними в умовах сучасного етапу науково-технічного прогресу. Більше всього потерпають такі науки, як генетика, фізіологія, біологія, теоретична фізика. Йдеться про втрату висококваліфікованих спеціалістів, які є безпосередніми носіями професійного, наукового, творчого потенціалу, в кожному із яких домінує інтелектуальна складова. В комплексі всі вони утворюють цілісний інтелектуальний потенціал суспільства, стан якого в кінцевому рахунку детермінує не тільки науково-технічний прогрес і економічне зростання, а й інноваційний розвиток держави.

Нині, у зв'язку зі зміною освітньої парадигми на фоні технологічної революції найкращим досягненням кожного суспільства є його інтелект [3]. Саме він рухає людство вперед. Аналіз процесу формування інтелектуального потенціалу суспільства у період глобалізації економіки дозволяє зробити наступні висновки і пропозиції. Прискорений розвиток інтелектуального потенціалу суспільства в перехідній економіці передбачає:

- здійснення активної державної політики на ринку праці задля підтримання зайнятості, підвищення мобільності робочої сили, створення нових робочих місць у наукомістких галузях вітчизняної економіки;

- поліпшення системи професійної підготовки і перепідготовки кадрів та підвищення їхньої кваліфікації;

- удосконалення системи професійної орієнтації молоді та підвищення рівня її конкурентоспроможності на ринку праці, введення загальнодержавної системи обов'язкового квотування робочих місць для молоді на підприємствах, розвиток дистанційної освіти.

Перетворення інформації в знання, її якісна обробка і переробка відбувається у результаті науково-дослідної діяльності та освітнього комплексу, причому акумуляція і кристалізація знань, в першу чергу, залежить від системи освіти. Відтак, освітній комплекс на сьогодні виступає тією важливою підсистемою в структурі механізмів та інститутів суспільства, яка забезпечує отримання знань - основного ресурсу сучасності.

Вивчення процесів формування державної освітньої політики показало, що в загальному контексті політика може розглядатися як форми, завдання, зміст діяльності держави, утілення нею власних повноважень. Саме тому формування державної освітньої політики охоплює такі етапи: 1) визначення принципів завдань; 2) накреслення перспективних і найближчих цілей та конкретних термінів їх виконання; 3) вироблення методів, засобів, форм діяльності; 4) вибір організацій (інституцій), за допомогою котрих здійснюватиметься діяльність і можуть бути досягнуті поставлені цілі; 5) підбір і розстановка кадрів, здатних зрозуміти й виконати накреслені завдання. Безумовно, ці позиції передбачають аналіз конкретної ситуації, перегляд (добір) можливих варіантів вирішення поставлених завдань. На нашу думку, така інтерпретація політики об'єднує в одне ціле саму політику, її розробку і реалізацію та головне – науковий прогрес.

Висновок. Таким чином, інтелектуалізація відкриває можливості стати учасниками майбутнього технологічного прориву всім країнам, які прагнуть поповнити ряди лідерів світового науково-технічного прогресу, а також тим, хто не завжди має для цього ресурсні або природні передумови. Інтелектуальна, творча діяльність набуває дедалі більшого значення в

© *Krymets L.V.*

найрізноманітніших сферах людської діяльності: від того, наскільки значним є інтелектуальний потенціал суспільства і рівень його культурного розвитку, залежить успіх розв'язання економічних проблем. Для збереження та подальшого розвитку наукового потенціалу України треба докорінно поліпшити фінансування і матеріально-технічне постачання наукових закладів. Необхідно підняти престиж науковців, законодавче визначити статус вченого. Все це сприятиме підвищенню рівня ефективності загального інтелектуального потенціалу України, а серед провідних тенденцій необхідно виділити наступні: освіта стає ключовим детермінантом" всіх результатів і потенціалу країн світу; відбувається глобалізація знань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: навч. посібник / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов – К.: ЦУЛ, 2012. – 448 с.
2. Кондратьев Н. Д. Проблемы экономической динамики / Кондратьев Н. Д.; редкол. : Л. И. Абалкин (отв. ред.) и др. — М. : Экономика, 1989. — 526 с.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Шумпетер И. ; пер. с нем. Автономова В. С. И др.— М. : Прогресс, 1982. -455 с.
4. Freeman С. Technology policy and economic performance / С. Freeman. — London : Printer publishers, 1987. -451 p.
5. Mensh G. Stalemate in technology : innovation overcome the depression / G. Mensh. — Cambridge (Mass), 1979. -352 p.
6. Solow R. M. A contribution to the theory of economic growth / R. M. Solow // Quarterly Journal of Economics. -1956. -February. -P. 65-94.

Krymets L.V. - PhD, Senior Scientific Officer of the scientific and research laboratory (social-humanitary problems) of National University of National Defence University of Ukraine.

УДК: 101+354

FORMATION OF AXIOLOGICAL FOUNDATIONS IN MODERN SOCIO-ECONOMIC SPACE

According to the author's conception, the current economic environment is highly complex multi-dimensional field of mainstreaming social and economic interaction of various social actors. It is a context measure and the intersection of conflicting social and axiological orientations. In the modern world system as a set of values immutable ideal structures, social norms and labor traditions have a significant impact on economic activity of man. Values define the specific economic structure of society, the principles of its organization, act as a stabilizing factor determining the possibility of its successful existence.

Keywords: *values, economic culture, management, socio-economic environment, society, state, personality.*

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ АКСІОЛОГІЧНИХ ЗАСАД СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

Згідно авторської концепції, сучасний економічний простір є надскладним багатовимірним полем актуалізації соціально-економічної взаємодії різноманітних соціальних суб'єктів. Він є контекстом, мірилом і перетином суперечливих соціально-аксіологічних орієнтирів. У сучасному світі система цінностей як певний набір непорушних ідеальних утворень, соціальні нормативи і трудові традиції справляють істотний вплив на економічну діяльність людини.

Цінності визначають специфіку економічної структури суспільства, принципи його організації, грають роль стабілізуючого фактора, визначають можливість його успішного існування.

Ключові слова: *цінності, економічна культура, управління, соціально-економічний простір, суспільство, держава, особистість.*

СПЕЦИФИКА ФОРМИРОВАНИЯ АКСИОЛОГИЧЕСКИХ ПРИНЦИПОВ СОВРЕМЕННОГО СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРОСТРАНСТВА

Согласно авторской концепции, современное экономическое пространство является сверхсложным многомерным полем актуализации социально-экономического взаимодействия различных социальных субъектов. Оно является контекстом пересечения противоречивых социально-аксиологических ориентиров. В современном мире система ценностей как определенный набор неизменных идеальных образований, социальные нормы и трудовые традиции оказывают существенное влияние на экономическую деятельность человека. Ценности определяют специфику экономической структуры общества, принципы его организации, играют роль стабилизирующего фактора, определяющих возможность его успешного существования.

Ключевые слова: *ценности, экономическая культура, управление, социально-экономическое пространство, общество, государство, личность.*

The current economic environment is highly complex multi-dimensional field of mainstreaming social and economic interaction of various social actors. It is a context measure and the intersection of conflicting social and axiological orientations. In the modern world system as a set of values immutable ideal structures, social norms and labor traditions have a significant impact on economic activity of man. Values define the specific economic structure of society, the principles of its organization, act as a stabilizing factor determining the possibility of its successful existence.

The article is to study the formation of specific axiological foundations of modern social and economic space.

The issue of the impact of values on people in professional activities set Weber. In today's world, according to I. Semenenko, energy development, especially in the economic sphere is largely determined in the context of human values, which it is guided in its actions, its mentality. This mentality, in particular, determines the propensity of people to cooperation and collaboration, qualities that often combined the concept of "solidarity economy". In the same regard, important moral tradition as a mechanism of self-preservation and development of society. In today's economic development of individual consciousness is not able to rationally assess the situation and moral values are a compass that allows you to make decisions that reflect the economic interests of not only the individual, but also society as a whole [6; p. 19].

The most important social factor that led to changes in the mental sphere and value people and had an impact on the transition to the corporate organizational culture, is to increase the standard of living in Western countries. In the industrial society the vast majority of individuals guided by utilitarian incentives generated by the need to meet material needs. This kind of motivation is quite adequate its structure, which provides both a balance between the interests of classes and social groups, and the gradual progress of production.

Until the mid XX century, developed Western countries have developed high standards of consumption. The development of high technologies demanded by staff, not only first-class education, and updating and creativity to enhance innovation production, which was the basis for the formation process of updating the system of motivation and stimulation of production activities.

Founding began a gradual transition from the dominance of wealth for ethical values, human. This process was in two areas of society: moral, social and political. In the moral sphere, he opened the way to setting altruism and philanthropy, as narrow selfishness that often occurs in people today is caused, first of all, fear of falling into poverty. In the socio-political sphere this change opens the way egalitarianism and social engagement of the individual. In fact, we are dealing here with a positive restructuring of the system of human values; if the frame of reference take humanism.

The result sidelined wealth is their humanization that most clearly expressed in the gradual predominance of altruism and activity of each individual. In this regard, the most important task of economic culture of modern society is the development of human capabilities, expansion of subject-subject interaction, replacement labor economic manifestations of creative activity.

Another consequence of the increase in living standards in developed countries was the gradual displacement of the consciousness of the individual values of "economic" nature "uneconomic." For the first time elements of "non economic" behavior of industrial personnel were noted during the Second World War. P. Drucker argues that tense, exhausting production activities brought worker satisfaction with their work, a sense of the importance of what he does, a sense of accomplishment, self-esteem and pride, which he had never before experienced. Similar phenomena that can not be correlated with any material well-being of employees, nor with their professional growth occurred in all countries who participated in the war [2].

Emerged after World War II economic miracle phenomenon with higher levels of economic prosperity opened a new phase of history and ultimately paved the way for a recovery in economic practice postmodern values. As a result, since the late 60s of last century in developed Western countries emerging process of changing the scale of human values in life, with the possibility of self-realization in professional activities become leading in the scale of values among the middle class US and wages took only fifth place. Subsequent studies as noted R. Inghart and other researchers found only strengthen this trend [4; p. 11].

In our opinion, to analyze the foundations of economic culture is extremely important study "non-economic" values the individual, their evolution within modern society. First of all, it should be noted trend changes the role of education in shaping the value system of economic motivations of man. In the period of capitalist industrial society college diploma or university was seen as a means to achieve higher income levels and decent social status. Highly professional education was seen as the most successful, long-term investing. Since, according to P. Drucker, there was no other form of investment, able to recoup itself tenfold, bringing an average of 30% of annual income for thirty years [2; p. 170].

The situation changed in the second quarter of XX century, when the cost of vocational training needed to work in high-tech industries, five times surpassed all other expenses that are committed to achieving employee age. In the mid 80-ies of XX century, the size of the annual accumulation of "human capital" in the US is estimated to more than three times the accumulation in the material sphere. In the same period the cost of training specialists with higher education exceeded 1 million. Dollars.

However, as noted by V.L. Inozemtsev, persons with higher education since the late 80-ies gradually become quite ordinary employees and left palm bearers of unique knowledge about certain manufacturing processes and technologies that governors and other doctoral degrees [5 ; p. 151]. Consequently, investment in people coming to the fore in the investment structure of modern society, the quality of training is the most fundamental factor in determining the efficiency of the employee and the level of remuneration for his work.

The degree of professional training of the employee, the breadth of his outlook, specific skills and abilities in fact clearly defines its future social position. Getting education, its prestige, becoming the dominant value to all members of modern society.

In modern times through clear differentiation of work and leisure time a person acquires more opportunities for creative use of free time available. Leisure and possibility of fulfillment outside the production with highly professional, high-quality education, are the most prestigious economic value of an individual life in society.

The evolution of social values led to the formation of new economic corporate motivational system within modern production. In 60-70 years of the last century the value of self-occupied in the production process of secondary importance, as the industrial economic system and its inherent organizational culture, were not able to adequately meet the needs of creative personality. In this period first place in the scale of values held elements of social and collective recognition of certain achievements employee.

Information and computer revolution and the growth of high-tech manufacturing 80s. XX century. reduced routine production operations, expanded field of application of creative individual abilities of